

TÜRKİYE VE DÜNYADA GÖRME ENGELLİLERE FEN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK YAPILAN ARAŞTIRMALARIN İÇERİK ANALİZİ

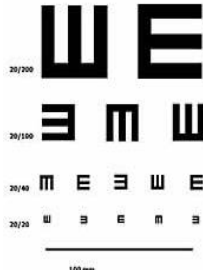
Mustafa SÖZBİLİR, Şeyda GÜL, Fatih YAZICI,
S. Levent ZORLUOĞLU, Aydın KIZILASLAN, Betül OKCU, Gülşah ATILTA
gulsahatilla@gmail.com
Atatürk Üniversitesi, K.K. Eğitim Fakültesi

GİRİŞ

- Görme Engeli
- Engelli İstatistikleri
- Amaç ve Araştırma Soruları

Görme yetersizliğinin yasal tanımı

- Gerekli tüm düzeltmelerden sonra iyi gören gözündeki görme keskinliği 20/200 ya da daha az ve görme alanı 20 dereceden az olan kişilere **kör** denir.
- Görme keskinliği 20/70 ile 20/200 arasında olan kişilere **az gören** denilmektedir.

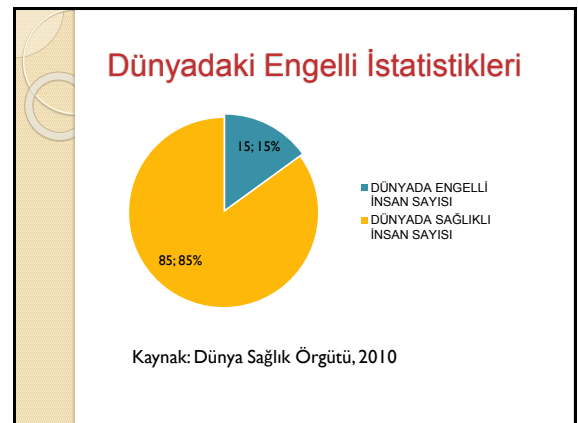
Eğitsel Tanım

- Eğitsel açıdan **kör**, eğitimde dokunsal ve işitsel materyallere ihtiyaç duyan kişidir.
- Eğitsel açıdan kör olarak tanımlanan birey, okumak için kabartma alfabe ya da konuşan kitaplara ihtiyaç duyar.

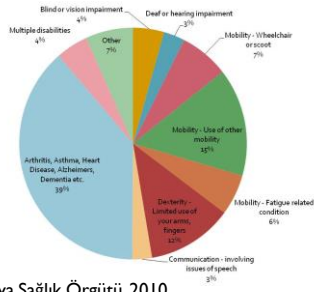

Eğitsel Tanım

- Eğitsel açıdan **az gören**, görme duyunu öğrenme amacıyla kullanabilen kişidir.
- Az gören bireyler görme potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilmek için gözlük, büyüteç gibi araç gereçlere, büyük puntolu yazı, aydınlatma, zıtlık gibi materyal ve çevre düzenlemelerine gerek duyarlar.

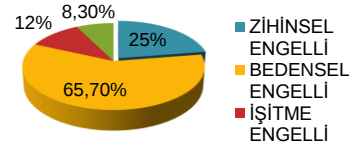

Dünyada ki Engelli Nüfus Oranları

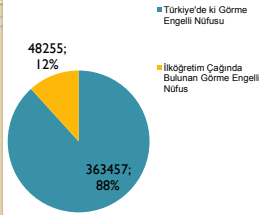
Kaynak: Dünya Sağlık Örgütü, 2010

Türkiye'deki Engelli İstatistikleri

Özürlüler konusundaki bilgi ve veri eksikliğini gidermek amacıyla Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı işbirliği ile "2002 Türkiye Özürlüler Araştırması" 2002 yılı Aralık ayında gerçekleştirilmiştir.

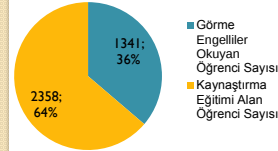
Türkiye'de ki Görme Engelli Nüfus

Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı'nın, geçtiğimiz yıllarda 100.000 hané halkı üzerinde yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarına göre, **ülkemizde 411.712 görme engelli yaşamaktadır.**

Bu nüfusun %11.72'si, **ilköğretim çağındadır.** Böylece **ilköğretim çağında bulunan görme engelli nüfus 48.255'i** bulmaktadır.

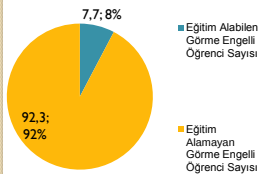
Türkiye'de ki Görme Engelli Öğrenciler Eğitimlerini Nasıl Sağlamaktadırlar?

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Araştırma Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre, **2003-2004 öğrenim yılında ülkemizde körler okullarında okuyan öğrenci sayısı 1341 iken, diğer öğrencilerle birlikte kaynaştırma eğitimi gören, görme engelli öğrenci sayısı 2358'dir.** (Bkz. orgm.gov.tr)

Toplam olarak ülkemizde **3717 görme engelli öğrenci** 2003-2004 öğrenim yılında, eğitim görme olanağına kavuşmuşlardır.

İlköğretim Çağında ki Eğitim Alabilen Görme Engelli Öğrenci Sayısı

Bu rakam, ilköğretim çağındaki görme engelli nüfusun %7.7'sini oluşturmaktadır. Bu durumda henüz eğitim görebilme olanağına sahip bulunmayan ilköğretim çağındaki görme engelli öğrenci oranı %92.3'tür. Yani her 100 öğrenciden 8'i eğitim görebilirken, 92'si bu olanaktan yoksun bulunmaktadır.

Amaç ve Araştırma Soruları

Bu çalışmada, ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bilimsel dergilerde görme engellilere yönelik fen eğitimi alanında yayınlanan araştırma makalelerini tespit etmek ve bu araştırmaları belli ölçütler açısından incelemek amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

- ❖ Dergi türü, dergi tipi, yayın dili ve yazarların uyruğu açısından dağılımı nasıldır?
- ❖ Yıllara göre dağılımı nasıldır?
- ❖ Sıklıkla çalışılan konular nelerdir?
- ❖ Sıklıkla kullanılan araştırma desenleri/yöntemleri nelerdir?
- ❖ Sıklıkla kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
- ❖ Çalışılan örneklem ve örneklem büyüklükleri nasıl değişmektedir?
- ❖ Sıklıkla kullanılan veri analiz yöntemleri nelerdir?

YÖNTEM

- Araştırma Yöntemi
 - Örneklem
- Veri Toplama Aracı
 - Veri Analiz

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

❑ Çalışma bir içerik analizi çalışmasıdır. İçerik analizleri meta-analiz, meta-sentez (tematik içerik analizi) ve betimsel içerik analizi olmak üzere üç grupta ele alınabilmektedir.

❑ Betimsel içerik analizleri; "belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin belirlenmesi ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesini içeren sistematik çalışmalardır" (Çalık ve Sözbilir, 2014, s.34).

❑ Bu çalışmada ulaşılan bilimsel makaleler daha önceden belirlenmiş ölçütler çerçevesinde analize tabi tutularak bu alandaki eğilimlerin belirlenmesi amaçlandığından betimsel türde bir içerik analizi yapılmıştır.

ÖRNEKLEM

- Fen eğitimi alanında görme engellilere yönelik yapılan bilimsel araştırma makalelerinin içerik analizini yaparak genel eğilimleri ortaya koymak amacıyla yapılan alan yazın taraması sonucu 1972- 2014 yılları arasında ulusal ve uluslararası düzeyde yayın yapan 59 farklı dergiden toplam 223 makaleye ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen dergilerden bazıları

- ❖ The British Journal of Visual Impairment (BJVI)
- ❖ Journal of Visual Impairment & Blindness (JVIB)
- ❖ Journal of Chemical Education (JCE)
- ❖ Journal of Special Education and Rehabilitation (JSER)
- ❖ Journal of Science Education for Students with Disabilities (JSESD)
- ❖ Remedial and Special Education (RSE)
- ❖ Research and Practice in Visual Impairment and Blindness (JPVIB)
- ❖ The Journal of Special Education
- ❖ Diğer (5'ten az sayıda makale olan dergiler)

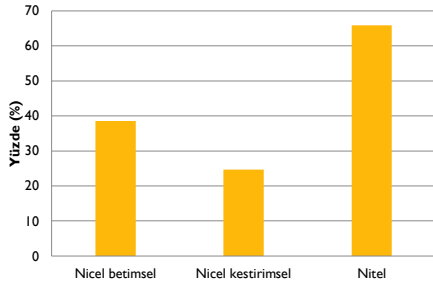
VERİ TOPLAMA ARACI

Çalışmada makaleleri sınıflandırmak amacıyla daha önce Sözbilir, Kutu ve Yasar (2012) tarafından geliştirilen ve görme engellilere yönelik fen eğitimi araştırmalarına uygun olarak yeniden düzenlenen makale sınıflama formundan yararlanılmıştır.

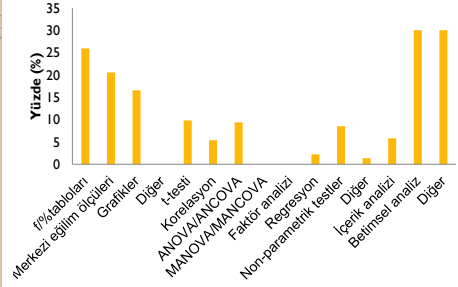
VERİ ANALİZİ

- İçerik analizleri yapılan makalelere ait veriler ile makale sınıflama formuna aktarılan makalelerden elde edilen veriler bir veri tabanına kaydedilmiştir. Veri tabanından alınan veriler son düzeltmelerin yapılabilmesi amacıyla öncelikle Microsoft Excel'e aktarılmış ve daha sonra SPSS 20.0 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel istatistik yollarla grafik, yüzde ve frekans tabloları yardımıyla görselleştirilmiştir.

Sıklıkla Kullanılan Veri Analiz Yöntemleri

Sıklıkla Kullanılan Nicel ve Nitel Veri Analizleri

SONUÇ -TARTIŞMA ve ÖNERİLER

- Sonuç - Tartışma
- Öneriler

SONUÇLAR-I

- ❑ Görme engellilere yönelik yapılan fen eğitimi araştırmalarının **az bir kısmının özel eğitim dergilerinde** yayınlandığı görülmektedir.
- ❑ Çalışmada ayrıca, makalelerin **çok büyük bir kısmının uluslararası dergilerde** yayınlandığı ve **yabancı araştırmacılar tarafından** yapıldığı görülmektedir.
- ❑ İçerik analizi yapılan makalelerden elde edilen bulgulara göre 1992 yılından itibaren ulusal ve uluslararası düzeyde görme engellilere yönelik araştırmaların **daha çok öğretim materyali (materyal hazırlama, geliştirme, etkinliğini ölçme), engelin önlenmesine yönelik özel eğitim uygulamaları ve öğretim yöntemine dayalı çalışmaların** yapıldığı belirlenmiştir.
- ❑ Örneklem grubu olarak daha çok **ilköğretim öğrencilerinin** tercih edildiği görülmüştür.

SONUÇLAR-II

- ❑ Çalışmada araştırma desenleri ile ilgili olarak özellikle **etkileşimli nitel araştırmaların** daha çok tercih edildiği görülmüştür.
- ❑ Veri toplama aracı olarak çoğunlukla **görüşme, doküman ve Likert tipi anketlerden** yararlanıldığı görülmüştür.
- ❑ Çalışmada ayrıca, **veri analiz yöntemi** olarak ise **f/% tabloları ve merkezi eğilim ölçütleri gibi nicel analizler ile nitel betimsel analiz yöntemlerinin ön planda olduğu** gözlenmiştir.
- ❑ Örneklem büyüklüğünün çoğunlukla **1-10 ve 31-100 kişi** arasında değiştiği ortaya çıkmıştır.

ÖNERİLER -I

- ❑ Özellikle Türk fen eğitimi araştırmacılarının ülkemizdeki özel eğitim konusundaki ihtiyaç göz önünde bulundurduğunda bu alandaki çalışmalara yönelmelerinin ülkemizde bu alanda bir araştırma-geliştirme ve araştırmacı altyapısı oluşumuna katkı sağlayacaktır.
- ❑ Ülkemizde bu konuda çalışan çok az sayıda araştırmacı ise uluslararası eğitim dergilerindeki görme engellilere yönelik çalışmaları daha yakından takip edip ve aynı zamanda da bu dergilerde daha fazla yayın yapılabilir.

ÖNERİLER -II

- Diğer taraftan az sayıdaki mevcut araştırmalar incelendiğinde ise öğretmen eğitimi, yönetsel ve danışmanlık hizmetleri, teknolojinin özel eğitime entegrasyonu, ölçme değerlendirme hizmetlerinin görme engellilere erişilebilir hale getirilmesi, rehabilitasyon ve oryantasyon hizmetleri gibi birçok alanda çalışma yok veya yok denecek kadar azdır. Bu yüzden bu alanlar da araştırma yelpazesine dahil edilebilir.
- Görme engellilere fen öğretimi çalışmaları daha büyük gruplarla yapılabilir.
- Ailenin formal veya informal eğitim sürecine etkin bir şekilde katılımına yönelik araştırmalar yapılmalıdır. Okul, aile etkileşimini oluşturabilmek ve etkin kılabilmek için, aile, öğretmen, sosyal hizmet çalışanları ve yöneticilerin katıldığı çoklu etkileşime dayalı araştırmaların yapılması önerilebilir.

DİNLEDİĞİNİZ
İÇİN TEŞEKKÜRLER...